NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1093

NGÀY THỨ SÁU 16 NOVEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DÉPOT LÉGAL «INDOCHINE» N°1701

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAN-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 188

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

HANOI

	Trois mois	Six mois	Un an
Một năm	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 00
Các tỉnh và Các công-sở	»	8.00	8.00
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20
Ba tháng	1.50	1.75	1.60
Một tháng	0.50	0.60	0.55

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

	Trois mois	Six mois	Un an
Một năm	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60
Các tỉnh và Các công-sở	»	9.00	»
Sáu tháng	3.20	3.30	6.60
Ba tháng	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.55	0.60	1.00

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m055 de large.

4e page	Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
	Par contrat annuel
	Par centimètre et par insertion. . . . . ; 0 $ 18 le c/m
	Réclame dans la 1re page. . . ; 2 $ la ligne
	Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Có con đi học nên chú ý

(*Tiếp theo*)

Vậy ta dám nhẩn nhủ, ai có con cho đi học, ta cũng nên ngẫm nghĩ đến mấy điều ấy, mà chữa chạy, sửa sang dần dần lại cho con em nhà ta, là bọn thiếu niên học sinh kia được nhờ.

Lên bốn, lên năm, non tuổi quá, đừa bé chỉ học được ở nhà, chỉ học được một ông thầy là mẹ đẻ, lại chỉ nên học ăn, học nói, học gói, học mở, học lấy những điều lễ-nghi hơn là văn lý, học truyền khẩu những câu ca-rao tục-ngữ hơn, là học văn bẩi sách vở.—Lên sáu, lên bảy ta cho nó đi nhà trường nó học. Nó học đã có qui cũ bó buộc, đã có ông thầy kiểm thúc, nó đỡ tính nghịch nhưng không đến nỗi trẻ, nó ít vòi quấy, nhưng không mấy khi quật quẹo, thôi thì nó học được chút nào là ta mừng chút nấy. Ta gượng-nhẹ cầm chừng cho nó, ta chớ đe nẹt, dọa dọa quá. Nó như cái nụ hoa sắp nở, ta đừng vội rập cho nó trái ngay đi. Mắng lắm, đánh nhiều chỉ tổ làm cho nó sinh quẩn trí, thực không nâng nhắc sự học của nó lên chút nào. — Mấy năm nó học, miễn là nó không lười biếng chảy thảy, giả ốm, giả đau, buổi rài, buổi dực thì thôi. Ta chớ nên bắt khoán, bắt nhặt, bắt nó thức khuya, dậy sớm, bắt nó lúc nào cũng không được rời quyển sách trên tay. « *Cần bắt như chuyên* » ta nên lấy câu đó làm tiêu chuẩn mà vun giồng sự học của nó cho được « *tuần tự mà tiến tiến* ». — Nó học sắp gần đến ngày thi? — Thì là để kiểm soát lại công học hơn là để gây dựng lấy địa-vị. Nên ta có hứn vào, cũng một vừa hai phải cho có chừng. Ta chớ nên đem sự thi cử mà làm héo hắt trẻ, ta chớ nên vội « *ăn thóc khi còn là cây mẹ* »; ta chớ nên muốn chóng sắc mà rồi lại ra chóng nhựt; ta chớ lấy cái dinh ngộ làm vui mừng, vì ta chìn sợ cái mừng này biến đổi làm cái sầu kia, sầu vì nỗi đứa bé học quá mà hóa dộn, chăm quá mà sinh ra bệnh tật. Nhiều người đã khen « *con trẻ bây giờ sớm thông minh* ». Song nhiều người lại chê « *cái đời bây giờ hay chết non* ».Phàm việc gì cũng vậy, ta chẳng nên nặng đầu mà nhẹ cuối, hữu thủy mà vô chung, háo hắc một lúc trước có bao nhiêu tâm lực đem ra hết, rồi kế ngay liền một cái thời kỳ ngã lòng, nản trí, tưởng không bao giờ lại còn ngoi ngóp lên được nữa. Vậy ta chớ coi sự thi cử làm cùng đích của học-thức. Đứa bé 14, 15 tuổi nó gắng sức thì, nhưng nó lại nên để sức để nó học. Nó còn học, thì còn nhiều. Nó nói lên bực nọ, trường kia, nó còn phải cố học, cố thi, và cốt nhất học, thì xong rồi, cố làm ăn cho nên công, được việc góp với đời, ích lợi cho thân nó, nhà nó, nước nó là nước Việt-Nam ta. Trong cái khoảng thời giờ ấy, nghĩa là từ 15, 18 đến 50 60 tuổi, mà con người thường thường được giữ tri tuệ minh mẫn luôn, thân thể khỏe mạnh luôn, cái thì với đời ấy mới thực là cái thì nên trọng nên qui, mà cần phải duy-trì mãi mãi hơn là bạo động có một lúc.

Cha mẹ cho con đi học sắm sách sắm vở, mua giấy, mua bút tốn kém kể đã nhiều. Nhưng tốn kém nào chỉ có thế mà thôi! Nó đi học lối mới, cách ăn ở của nó không ai bắt theo lối mới, thì cũng nên cố theo cho được hợp vệ-sinh một chút. Nó ăn uống làm sao phải cho đủ bổ sức, nó ăn mặc làm sao phải cho đủ ấm thân.

Cơm ăn ba bữa cha cày cấy,
Áo mặc bốn mùa mẹ vá may.

Cha mẹ đã lo cho con ăn được như thế, mặc được như thế còn gì qui hóa bằng! Nhưng nó viết, cha mẹ còn phải lo cho nó có cái bàn; nhưng tối nọ học, cha mẹ còn phải lo cho nó đủ đèn sáng; nhưng buổng nó ngủ cũng phải lo cho được thoáng hơi cao ráo, nhưng chốn nó chơi cũng phải lo cho được rộng rãi mát mẻ.....

Ấy là những việc nên lo. Chớ nó còn đeo cái tiếng học trò, nào đâu đã đến lúc ta phải lo rằng nó muộn vợ, phiền rằng nó muộn con? Nó còn đi học được ngày nào, ta cũng nên để cho nó chỉ tập đòi bậc thánh, hiền, chỉ làm bạn với sách vở, chỉ tơ tưởng đến văn-chương, chỉ vui vẩy cùng chữ nghĩa, ta đừng vội lấy sắc đẹp mà dử nó để cho nó phải bận vì con thơ. Vợ con nó là cái phận sự của nó, chính nó phải lo về sau này. Bây giờ ta còn muốn cho nó ăn học, thì ta chỉ nên lo riêng cho một cái thân nó đã, lo cho tầm vóc nó sao được rắn rỏi, nở nang, kiến văn nó sao được chắc chắn, rộng rãi. Hoặc khi ta cho nó ít tiền nó lập hội thể-thao, ta sắm cho nó đủ đồ lề khi cụ, nó vào học trường lính. Lối học xưa bảo còn có lục nghệ là lễ, nhạc, xạ, ngự, thư, số, thì lối học bây giờ kể ra biết bao nhiêu là nghệ. Âm nhạc có, tập bắn có, cưỡi ngựa có, mà còn có hát xướng, có tiếng ngoại-quốc, có lối viết tắt, có đánh máy chữ, có chạy xe, chèo thuyền, lội nước, đánh gươm, tưởng bấy nhiêu nghệ, học thêm được nghệ gì, có thể làm cho gân cốt cứng cát hơn, tài năng nảy nở ra, hoặc có chốn dụng về sau, thì cũng nên chịu lo cho nó học được cả. Hoặc khi, ta lại nhân có dịp ở thành thị đưa nó về dạo chơi chốn quê mùa, ở nhà quê đưa nó ra xem xét nơi thành-phố. Giáo-dục xưa còn hiểu được cái lợi đi du học, thì giáo-dục nay, gặp giữa buổi giao-thông phát-đạt, há lại chịu để khu khư ở trong bốn ven tường, ở một gian nhà nhỏ, ở tự cái cửa ô hay tự cái hàng rào tre trở lại mà thôi ru! Không, đừa con khi nó học, nếu nó có được đi đó, đi đó, nơi này nơi khác, mắt nó trông rõ chốn đi-tích kia, thân nó vào hẳn nơi cảnh vật này, nó suy xét người làm ăn, nó nhìn nhận giới biến đổi, thì lối học thực hành ấy mới quả là được lợi cho tâm trí của nó vậy. Cái phép học, đã học thầy, học bạn, lại còn phải học bao nhiêu người xung quanh mình, đã học sách vở, văn bài, lại còn phải học ca vạn-vật, tạo-hóa nữa....

Ta viết bài này hoặc có người cho ta như có ý muốn dong sự lười biếng của trẻ. Không, ta vẫn biết con người thường thường hay theo cái luật « *nỗ lực ít nhất* » mà con người được cái tính hiếu-học từ ông cha truyền lại, thì còn gì đáng mừng cho bằng! Song cứ theo phép giáo-dục thì con trẻ thực không mấy khi lười biếng, đừa nào lười biếng hầu hết là do như cái tạng nó có ốm đau ra làm sao, hơn là do như cái tính nó không muốn bận đến tâm-thần và thân thể. Tuổi thanh-niên là cái tuổi hay hoạt-động. Nên ta chỉ nước ao rằng : cha mẹ có con cho đi học cũng phải biết chế hạn lại, đừng ép non quá hay nhiều quá để đến nỗi hại đến cái người lớn trong đừa trẻ.

— Hoặc có người lại kêu rằng: dạo ta đâu lại yếu-ớt đau ốm tệ như thế. Ta thực không có ý bôi nhọ quá bức tranh về làm gì. Nhưng ta thử hỏi : trong một bức tranh vẽ thì-dụ như có một người Pháp to lớn, một người Nhật bé nhỏ và một người Nam trung-bình cùng đứng với nhau, thì trong ba người ấy, người nào đuổi sức hơn cả, để đỗ trước nhất? [illegible] nguyên rằng : cha mẹ có con cho đi học, cũng phải biết giữ gìn vệ-sinh cho cẩn-thận, chớ có đâu lại để đến nỗi cái linh-hồn sáng-suốt phải treo trong cái thân-thể gầy-mòn. — Hoặc có người lại phản nàn là ta lo xa quá. *Nhân vô viễn-lự, tất hữu cận-ưu.* Bây giờ sự học tuy thế nào cũng là mới nhóm bắt đầu, mà lốm đốm đã thấy có hơn một kẻ vì học mà hư-hỏng, thì trong vài ba mươi năm nữa, sự học thực phát-đạt, mà cách sinh-hoạt không phát-đạt kịp, thì cái hại chưa biết tăng lên đến ngần nào. Nên ta viết bài này cái mục-đích của ta là chỉ muốn cho ai nấy có con đi học để biết liệu mà phòng trước đi hoặc là đợi đến lúc có tật mới thuốc thang chạy chữa, ăn năn thì sự đã rồi.

N. Ô. N.

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

HAVAS

Paris, ngày 1er Novembre 1923

Hội-đồng xét cái thể lệ hưu trí

Hội-đồng của quan Sarraut đặt ra để xét việc hoán cải bẩn chỉ dụ về sở Hưu-bổng Đông-pháp đã hội nghị và đã nghe ông Outrey trần thuyết mọi lẽ.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 15 Novembre 1923

Thủy-thủ tàu André Lebon

Hội « Ligue Maritime Coloniale Française » có tặng các viên chức và thủy-thủ tàu *André Lebon* một bức kim-bội-tinh để thưởng cái công-trạng của các viên chức và thủy-thủ trong việc cứu giúp người Nhật-bản ở Yokohama trong buổi thiên tai mới rồi.

Việc nước Đức

M. Jarres nhận chủ-trương bộ Nội-vụ. Tại hội-đồng các đại-biểu của các kẹt trú-bình, M. Stresemann có tỏ ý ưng chuẩn cái chánh sách của M. Jarres.

Quan Nội-vụ bộ Thượng-thư mới nước Đức, là M. Jarres có ý làm cho cái chánh-sách của tòa Nội-các Stresemann quay về hữu-phái.

Trong các xưởng làm đồ kim khí ở Essen, thợ thuyền đã trở lại làm việc, hiện nay số thợ làm việc cộng được tới 40.000.

Thợ thuyền tại các xưởng Kruppd có lương thực đủ dùng.

Tại mỏ Rheinpreussen, số than lấy được tính bằng chín mươi phần trăm số than lấy được ngày trước.

Đến ngày 22 Novembre này, nghị-viện nước Đức sẽ hội nghị.

Việc hậu-quả Bavière

Học-sinh với quân-lính xung đột nhau. Một vị giáo-sư bị thương. Trong khi đảng biệt-lập đến đóng ở Spire, một người bị hại.

Nước Đức đối với hội-đồng Bồi-thường

M. Fischer, chánh hội-đồng Kriegslasten kommission được tin hội-đồng Bồi-thường báo cho biết rằng hội-đồng muốn nghe đại-biểu nước Đức trình bày mọi lẽ về cái tài năng của nước Đức về đường tài-chánh, thì ông đã đến hội nghị với chính-phủ Berlin. Cứ như lời điện-báo, thì cuối tuần lễ này, đại biểu nước Đức sẽ tới hội-đồng Bồi-thường.

NƯỚC NHẬT-BẢN MUỐN KHOÁNG-TRƯƠNG ĐỘI QUÂN Ở KHÔNG-TRUNG

Mới rồi các báo nước Nhật đồng-thanh xin với chánh-phủ cùng quốc-dân phải nên chú-trọng về cái vấn-đề hàng-không. Báo Hochi ở Đông-kinh kêu rằng hiện nay số phi-cơ của Nhật-bản còn ít ỏi lắm, không đủ dùng vào việc võ-bị, việc thương-mại.

Tính số phi-cơ thì nước Pháp có 1.608 ; nước Anh có 1.048 ; nước Mỹ có 3.262 ; nước Nhật chỉ có 550.

Tính số quan quân trong đội hàng-không thì nước Pháp có 37,5 0 người, nước Anh có 31.000 người, nước Mỹ có 12.60 người. Mà nước Nhật kể cả quan quân mới có 3.100 người mà thôi.

VÌ CỚ GÌ MÀ 7 CÁI KHU-TRỤC HẠM CỦA NƯỚC MỸ ĐẮM?

Nay bộ thủy-quân của nước Mỹ xét ra thì 7 cái khu-trục-hạm của nước ấy bị đắm trong tháng Septembre mới rồi, nguyên do cũng là bởi cái nạn động đất và đồ cây nước ở bên Nhật. 500 thủy-thủ sống sót thì hầu hết không có quần có áo, nhiều người thì còn mặc lót thịt hay là quấn được cái chăn vào mình mà thôi.

Nước Mỹ hiện nay trong các xưởng đóng tàu còn có ngoại hai trăm cái khu-trục-hạm đang đóng dở, bởi vậy nên có mất 7 cái này cũng chưa đã gọi là thiệt hại to được.

Tin Trung-hoa

Ngày 6 Novembre 1923

Tin Bắc-kinh

Trương-Hồ và Tiền-phương Thức đều từ chức rồi bỏ đi, Tao-Côn rất lấy việc ấy làm không bằng lòng.

Nội-các định nghị nghiêm trị học-sinh

Nội-các xướng nghị nghiêm trị bọn học-sinh đã phá nát nhà cửa của các nghị-viên.

Liên-quân (quân đội về phái Tôn-Văn) thừa thế tiến binh đánh hãng lắm. Dương-Sâm biết thế mình không địch nổi, muốn lui về đóng Nghi-xương.

Triệu-hằng-Dịch cầu viện-binh

Triệu-hằng-Dịch ở Trương-hồ, thấy cơ đã nguy cấp lắm, đánh luôn ba đạo điện văn về Bắc-kinh xin quân cứu viện.

Dương-khôn-Như xin đầu hàng

Huệ-thành từ khi bị trái phá, quân sĩ đều có ý sợ hãi, Dương-khôn-Như biết thế đã nguy, đã sai người đến xin đầu hàng với Liên-quân, xem lời lẽ ý tứ, không cương ngạnh như trước nữa.

Lại-thế-Hoàng phản đối với Trần-quỳnh-Minh

Trần quỳnh-Minh đánh giấy thép triện Lại-thế-Hoàng đem quân về cứu Đông-giang. Lại nhất-diện đánh giấy thép cự Trần, nhất diện đánh giấy thép đi các nơi để tiện họp đảng phái phản đối Trần.

Lư-vĩnh-Tường sai đại biểu đến yết kiến Tôn-Văn

Lư-vĩnh-Tường (ở Chiết-giang) sai đại-biểu đến Quảng-đông yết-kiến Tôn-Văn để định nghị việc hội binh về đánh Bắc-kinh.

Quân Điền-tỉnh thắng trận

Quân Điền-tỉnh thắng trận, lấy lại được Bình-hồ, địch quân phải lui về Long-cương.

Bắc-kinh trù việc vay tiền

Tài-chánh bộ chi biện không đủ, định trù vay 1.2 0.000.0 0 đồng để dự bị quân phí.

Công-sứ Nhật đối với Tào-Côn

Công sứ Nhật đem quốc-thư của chánh-phủ Nhật đến Bắc-kinh, nhưng chỉ đưa thư sang Ngoại-giao bộ, không vào yết-kiến Tào-Côn.

Các cường-quốc đem chiến-hạm đóng ở Trường-giang

Nước Anh, nước Mỹ, nước Pháp, và nước Nhật đem chiến-hạm đến đóng ở Trường-giang, cả thảy 35 chiếc, nói rằng phòng quân thổ-phỉ thừa thế làm loạn.

HÀI ĐÀM

Vỡ thập thành

Thầy chánh Tép lên huyện có việc quan vì muốn được lòng quan, tối hôm đó bèn ở lại hầu tổ-tôm.

Không biết hôm ấy thầy ra ngõ gặp giai hay dắt kèm một chuột mà thầy đỏ thế ; ù xé không ra : nào là chi-chi kinh-cổ, trắng toát, luôn-lẻo.

Tuy thầy đã biết tính quan nên vẫn một lòng nhường ăn nhịn phỗng, nhưng bài thầy lên cứ như xếp sẵn, không ai ù kịp, nên quan phát gắt mà quở thầy sao ù nhiều thế!

Đến ván bài thầy thập-thành có lưng tử-tế mà tay thầy mở được nhất-văn, thầy ngẫn ngại không biết ù vào đâu và cũng không biết đánh quân gì.

Quan thấy lâu hỏi : sao chậm thế ?

Dạ, bẩm quan lớn, vâng, xin quan lớn đại-xá, bài con khó đánh quá!

— Thế nào mà khó ?

— Bẩm quan, bài con mở nhất-văn thì vỡ thập-thành!

Phỗng quật. Ng-Toàn

MỘT CUỘC HỘI-KIẾN TRONG HAI PHÚT ĐỒNG-HỒ MÀ ĐÁNG GIÁ 2.000 QUAN

Trước đây nhà triệu-phú Hoa-kỳ là M. Pierpont Morgan, vẫn có tiếng là người quá-giao, ông không hay tiếp-kiến ai bao giờ.

Gần đây ông sang du-lịch bên nước Anh, một viên phóng-sự một nhà báo rất lớn ở Luân-đôn dùng mẹo đánh lừa ông một cách rất buồn cười thành thử ra hơn giờ [illegible]

Viên phóng-sự nhà báo ấy viết thư đến xin phép hội-kiến ông trong hai phút đồng-hồ. Ông Pierpont Morgan bèn trả lời rằng mỗi phút đồng-hồ của ông trị-giá 250 quan. Đã thấy nói thế thì nhà phóng-sự kia tất chẳng đám đến nào. Ngờ đâu viên phóng-sự tức thì phúc đáp rằng :

Tôi xin nhận cái giá ấy.

Đến ngày hôm sau viên phóng-sự đến, ông Pierpont Morgan ra tiếp và hỏi rằng :

Ông muốn hỏi gì tôi ?

Viên phóng sự đáp :

Không ! ông bảo mỗi phút 250 quan, vậy thì hai phút 500 quan đây, xin ông nhận lấy cho !

— Thế ông hỏi gì tôi thì hỏi đi ?

Không, tôi không hỏi gì ông cả.

— Ủa ! ông không hỏi gì thì ông đến làm chi ?

— Sở-dĩ tôi đến đây là có người đánh cuộc với tôi rằng, hễ làm được cho ông tiếp-kiến thì được cuộc 2500 quan. Nay tôi đưa trả ông 500 quan, vậy thì tôi cũng còn được lời 2.000 quan kia mà. Coi thế thì mỗi phút đồng-hồ của tôi còn đắt hơn của ông những 75 quan vậy.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Giải nghĩa mấy chữ « ái-nam ái-nữ »

Mới đây làng tôi có người mua phải con lợn ái-nữ, trông rõ ra lợn cái, nhưng thiếu chỗ đi đại-tiện, (nó đi đại tiện chung một chỗ) người ấy sợ độc đem ra đồng thả bỏ, nhưng đêm nó lại về, lẫn sau đem nèm xuống sông, tôi hỏi cớ sao ? Người ấy đáp : Các cụ vẫn bảo mua phải lợn ái-nam, ái-nữ thì độc, nên sợ không dám để nuôi. Tôi hỏi : ái-nam là thế nào ? Người ta bảo ái-nam thì không có chỗ tiểu-tiện, nghĩa là chung vào chỗ đại-tiện. Tôi lại hỏi nếu đã rõ thế thì sao thiên-hạ còn nhầm mà mua phải ? thì người ta nói rằng giống có tật nó lại hay giấu nên khó biết. Ấy giống súc-vật thì có con ái-nam, có con ái-nữ khác nhau, người mà ái-nam thì thường vẫn có, còn người ái-nữ thì không biết có không ?

Phạm-huy-Chương tức Trang
Lộc-điền, Thư-trì
Thái-bình

Những tiếng ở chôn làm-toàn và chốn thôn-ổ khác tiếng ở nơi thành-thị kinh-kỳ

Voi vàng :	Voi cái
Ông kễnh, ông cả, ông ba-mươi, ông tướng, ông sơn-quân :	ông hổ.
Con chèo bẻo :	Con thổ rừng.
Ếch cốm :	Ếch nhỏ.
Con bọ ngoáp :	Nhái bén.
Nai côm :	Nai xám to.
Rẽ thang-đừng :	Thứ rễ để ăn trầu
Măng rươi :	Măng mọc về mùa rươi.
Lúa hon :	Lúa rự.
Lúa dọng, lúa di, lúa dâu :	Lúa rẻ muộn
Lúa chăm :	Thứ lúa gạo rất đỏ, cấy ở vùng nước mặn.
Lúa mộ, lúa lốc :	Lúa giồng ở đồi núi.
Lúa ba trăng :	Thứ lúa từ lúc gieo mạ đến lúc gặt là ba tháng.
Lúa trân-sơn :	Lúa cấy chỗ cao,

Lúa cấm : Lúa có gạo tím thẫm.
Lúa mười : Lúa mùa.
Cây chân chim : Cây ngũ da bì.
Cây vò rụt, cây vỏ đắng : Cây vỏ rãn.
Cú khúc khắc : Nam phục-linh
Rau dấu rách : Rau chân vịt.
Cây thanh ngạnh : Cây đỏ ngọt.
Cây cứt gà : Cây mỏ nhót.
Cây lưỡi nai : Cây lưỡi đòng.
Cải lưỡi mèo : Cải bẹ cau nhỏ.
Cải bìm : Cải bẹ cau đã rửa quả.
Tre lộc-ngộc : Thứ tre to.
Mai, điền : Thứ tre bương.
Vàu, dùng, chẩy, : Đều là những thứ tre sặt, dàng, dóc : Ở trên rừng.
Cây chít : Thứ lau, sậy.
Cây hộp : Thứ tre nhỏ và dai dùng làm sào thuyền, cần-câu.
Cà ghém : Cà túi.
Loài sắng cỏ : Loài rau cỏ.
Hồ tiêu nam, quả cay : Quả ớt.
Bí ú : Bí ngô.
Cỏ chân vịt : Thứ cỏ lá tựa bàn chân vịt, sống ở dưới nước tựa như bèo.
Bèo tây hay bèo Nhật-bản: Cây lộc-bình
Quả ra rọc : Quả sinh trái mùa.
Tre chết dóc : Tre chết đứng ở bụi.
Cây trứng gà : Cây dạ hợp.
Cây hoa lê : Cây hoa hoàng-lan.
Cây hướng dương : Cây hoa quì.
Dây thói dịt : Rau mơ.
Quả cau tiên đầm : Quả cau bổ ra trông có thứ nước ngọt.
Cây mái : Thứ cây mây to.
Cỏ mường : Cỏ khoai lang.
Chông chả : Rong tre.
Cải tai mèo : Cải hoa cây sổ.
Dái mít : Quả mít đực.
Bông lúa cờ : Bông lúa bị sâu cắn.
Cây vải thiều : Cây vải ở rừng có quả gai mọc tua tủa chung quanh.
Rau lủ bù : Rau cải củ.

(Còn nữa) Ng-ngọc-Kiêm

Cuộc thi thơ

Của Noé-tru-Quyên nữ-sĩ

Thơ

MCL

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo thánh tôn sùng một dạ chung.
Chiếc bóng cương-thường soi bến Nhị
Nền hương kỷ-niệm ngát non Nùng.
Văn-minh tuy gặp thời Âu Mỹ,
Lễ nghĩa còn ghi dấu Á-đông.
Từ Lý đến nay dâu bể mấy,
Tư văn còn mãi với non sông.

Nguyễn-văn-Thi
Làng Tân-mỹ, Ninh-bình

MCLI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Gió Á mưa Âu suốt một vùng.
Danh-giáo làng nho còn đắp đổi,
Cung trường cửa thánh vẫn tôn sùng.
Bia phong chữ Hán rêu xanh ngắt,
Giếng dẫn sông Thù nước trắng trong
Phong-cảnh tiên-triều nên học tổ,
Nền hương xin giữ tắc lòng chung.

Đông-tác, Vũ-văn-Tâm

MCLII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu còn ghi giống Lạc Hồng.
Bể học mông-mênh bên giải Nhị,
Rừng nho thăm-thẳm cạnh non Nùng
Miền Nam cõi Bắc hao nhuần hóa,
Kẻ Á người Âu cũng kính trông.
Đạo rộng càng ngày càng rộng mãi ?
Trăm-thoa nay cũng biết tôn sùng.

Nữ-sinh, Vũ-tuyết-Chuyên
Phố hàng Gai, Hanoi

MCLIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ nguy-nga cõi Lạc Hồng.
Chót-vót cung tường nền phù-mỹ,
Uy-nghi lễ-nhạc dấu tôn sùng.
Từ Thù nhớ thánh gây nguồn gốc,
Nùng Nhị ơn trời vẫn núi sông.
Bia đá bảng vàng còn tạc đó,
Vang lừng danh tiếng khắp phương [đông.

Quốc ấn, Phạm-đình-An
34, Rue du Chanvre, Hanoi

MCLIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu nguy-nga đạo rất sùng.
Bia đá danh thơm lừng đất Bắc,
Bảng vàng chói lọi rợp trời Đông.
Hương thơm khói tỏa Ràn sông Nhị,
Thánh tượng uy-linh rậy núi Nùng.
Thế-kỷ trải bao nền chẳng đổi,
Cương thường đứng vững với non sông

Nguyễn-đức-Thin
13, Rue Paul-Bert, Thái-nguyên

MCLV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Một miếu thành Nam một bóng đông.
Trong tượng thánh-hiền còn vẻ sáng,
Ngoài bia khoa-giáp chửa rêu phong.
Gác khuê nhà Giám ba trùng cửa,
Làng Khuyến sông Thù chín nhận cung.
Trải Lý Trần Lê bao vận-hội
Vẫn nền sư-biểu ngất non Nùng.

Nguyễn-hữu-Ngọc
Làng Bát-tràng, Bắc-ninh

MCLVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu thánh xây lên tự Lý-công.
Lễ-nhạc muôn đời lừng đất Bắc,
Cương-thường chín nhận ngất trời [Đông.
Tiếng chuông vệ quốc lừng sông Nhị,
Ngọn bút lân kinh vẽ núi Nùng.
Thay đổi sự đời cơ mấy cuộc,
Một nền đạo-đức vẫn tôn sùng.

Mai-thi-Dan
292 bis, Maréchal Foch, Nam-định

MCLVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Sáng khải như nay thấu cửu trùng.
Chim đợt cung tường rung mộc đạc.
Một cây chỉ-trụ dựng Thương-Không
Hiến chương Văn-Vũ đầy sông Nhị,
Tổ thuật Đường-Ngu ngất núi Nùng.
Bia đá khuê-văn còn dấu cũ,
Đạo ta đào dạt biết không cùng.

Kiều-xuân-Quảng
Service Forestier à Tourane

MCLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo như in đạo vẫn sùng.
Đền Lý xây nên nền Khổng giáo,
Bia Lê ghi tạc đấng văn-phong.
Cung tường mấy bức bền kim cổ,
Nhật nguyệt hai vừng vững núi sông.
Trải mấy xuân-thu còn dấu cũ,
Nguy-nga phụng sự khắp trời đông

Đàm-Cửu
18, Rue de Ninh-bình, Nam-định

MCLIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-điển thanh-danh Lý-triều công.
Vẫn đạo hoằng khai đông Tử-thủy,
Miếu đường cao ngự khoảng Nùng [phong.
Gió xuân phảng phất ngoài cung miếu
Bóng nguyệt long lanh nội khúc sông
Một cuộc thi thư người hợp cảnh,
Thử xem Hà-nội có hay không ?

Lê-văn-Thiều
Làng Hòa-chanh, Hà-đông

Tin sau cùng

Cựu đông-cung nước Đức

Cựu-đông-cung có nói với các nhà làm báo rằng sẽ cố hết sức để tu phục lại nước Đức, cho nước Đức lại được cường thịnh như xưa.

Nước Anh với nước Pháp đổi cái phong-trào biệt lập ở nước Đức

Lord Crewe có gửi cho quan Poincaré một bài ân-văn phản giải về cái ảnh-hưởng của cái phong-trào biệt-lập đối với cái hiệu lực của hòa-nghị Versailles.

Quan Poincaré có phản-đối những điều nói rằng các quan chức nước Pháp có ý thiên-vị với đảng biệt-lập.

Hội-đồng các quan đại-sứ

Tại hội-đồng các quan đại-sứ, quan Thống-chế Foch có kể những khí-giới của người Đức chế tạo trái với các điều khoản trong hòa-nghị.

M. Gambon nói rằng nay cần phải yêu-cầu sự đặt lại việc hiệm duyệt về đường binh-vụ, nếu nước Đức không tuân theo, thì sẽ thi-hành các phương sách trừng-trị.

M. Badhury ưng yêu-cầu nước Đức việc ấy, nhưng không ưng việc thi-hành các phương-sách trừng-trị. Về sau ông lại ưng rằng các nước Đồng-minh sẽ cùng thi-hành các phương sách trừng-trị.

Nước Pháp nói: Nếu các phương sách trừng-trị của các nước cùng thi-hành không được công-hiệu, thì nước Pháp vẫn giữ cái quyền thi-hành các phương sách trừng trị về phần riêng của nước Pháp.

M. Bradhury có nói: Đòi tổng giao cựu đông-cung là một việc vô ích không được đâu.

Đồng-minh với các nhà thực-nghiệp nước Đức

Cuộc diễu đình của các đại-biểu Đồng-minh và M. Stinnes lại đình hoãn vì M. Stinnes thỉnh-cầu những điều khoản các đại-biểu Đồng-minh không ưng thuận.

Tin Nam-kỳ

Tự tận

Ngày 10 Novembre hồi 4 giờ sáng một người cai coi máy ở tàu *Jules-Ferry* tên là Paul-Louis 23 tuổi gieo mình xuống sông tự tận ở ngay trước cửa sở cảnh-sát trông ra. Mãi đến hôm sau mới tìm thấy xác. Chưa biết vì cớ gì mà người ấy tự tử.

Cuộc đánh số của hội Tương-tế

Ngày 11 Novembre tại đình xã-trưởng đã mở cuộc rút số của hội Tương-tế Nam-kỳ.

Số 76.203 được 10.000 đồng. Hai số 60.635 và số 46.521 mỗi số được 5 000 đồng.

Còn những số được 1 00 đồng và 5. 0 cùng những số dưới thì sẽ đăng sau.

Máy bay chạy Saigon Pnom-penh

Công-ty vận-tải không-trung, ngày 9 Novembre đã cho hạ thủy một chiếc thủy-phi-cơ chạy đường không trung Saigon Pnom-penh.

Chiếc thủy-phi-cơ này là kiểu cánh kép, sức chạy 300 mã-lực.

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ 25 độ
15 giờ 26 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 16 Novembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 10.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 15 Novembre 1923* : 3 /. 54.30. — 3 /. Thứ hoàn vốn dân 65.15. — 3 /. 8). — 4 /. 1917 58.55. — 4 /. 1918 58.20. — 5 /. 1915-1916 70.65. — 5 /. 1921 84.80. — 6 /. 1920 86.52.

Tin tàu. — Tàu *Commissaire Remel* tới Haiphong ngày 16 Novembre 1923.

Tàu *Chambord* tới Saigon ngày 16 Novembre 1923, hồi 10 giờ sáng.

Quan Thống-sứ trở về Hanoi. Quan Thống-sứ đi Kinh-lược tỉnh Hưng-an sáng hôm qua, theo như chương trình bản-báo đã đăng trước, thì chiều hôm nay ngài sẽ về Hanoi.

Hội chợ năm nay. — Sở máy bay có định kỳ hội chợ năm nay thì cứ tối đến sẽ chiếu ảnh ở trên bờ viên bảo tàng và trong khi khánh thanh ở toàn máy sẽ chụp ảnh xuống. Các ảnh ấy sẽ đem bán trong khi hội chợ, và cách bán thế nào sẽ bàn với hội đồng hội chợ.

Tòa án Cai-trị. — Đến ngày thứ tư 21 Novembre tòa án Cai-trị sẽ họp tại tòa Thượng-thẩm và sẽ xử những việc sau này :

M. Ulysse Gayet Laroche fils xin giảm thuế Mỏ con rồng ở Thanh-hóa.

Việc M. Piry kiện chính-phủ Đông-pháp.

Việc M. Veyrenc et Cie kiện chính-phủ Bắc-kỳ

Đơn M. Peyrenc xin giảm thuế thân trong năm 1923.

Đơn M. Pucch xin giảm thuế thân trong năm 1923.

Việc M. Phéot kiện chính-phủ Đông-pháp.

Việc MM. Ulysse và Clémence Gayet Laroche kiện chính-phủ Đông-pháp.

Cuộc đua xe đạp Hanoi Nam-định. — Đến kỳ đua xe đạp Hanoi Nam-định vừa đi vừa về bữa 25 này, Hội-đồng các hội hè ở tòa Đốc-lý có định cho Hội xe-đạp mấy cái giải thưởng bằng đồ đạc còn thừa trong cuộc thi xe-hoa bữa hội Đình-chiến mới rồi.

Sở Thương-chính. — Khu đất ở làng Thanh-hóa, tổng Phước-hà-ngoại, phủ Ninh-hóa, tỉnh Thanh-hóa (Trung-kỳ), diện-tích 881 thước vuông, thuộc về công-sản thì nay thuộc về sở Thương-chính Đông-pháp.

HỘI-CHỢ LẦN THỨ NĂM

sẽ mở từ 2 đến 16 Décembre tới nơi này.

Giúp các nhà bị lụt. — Bản-quán lại vừa tiếp được của hội đua hông ở tỉnh Thái-nguyên (Société civile de football Equipe «Lion d'or») gửi về quyên giúp các nhà bị lụt một số tiền là 5 p.

Số tiền này bản-quán đã gửi ngay cho hội-đồng tổ chức công cuộc quyên giúp các nhà bị lụt.

Ngạch Y-tế. M. Trương-bản-Thu thầy thuốc thi-sai hạng tư tại Nhà-thương chữa mắt nay đổi vào Hà-đông thay M. Ng-văn-Thực.

M. Ng-Phụng, thầy thuốc thi-sai hạng năm tại Kouang-tchéou-wan nay thuộc quyền quan Thống-đốc Nam-kỳ bổ dụng.

Các sinh-viên trường Thuốc đỗ tốt nghiệp có tên sau này đều được bổ thầy thuốc tập-sự :

MM. Lê-v-Hoạch, Ng-văn-Hỏ, Ng-bá-Tụng, Hồ-cao-Khang, Hà-v-Sưa, Ng-minh-Tanh, Ng-v-Tân, Vũ-đình-Tuân, Lê-tân-Chau, Ng-tấn-Chu.

Thuộc quyền quan Thống-đốc Nam-kỳ bổ dụng :

MM. Ng-v-Hỏ, Lê-v-Hoạch, Hà-v-Sưa, Ng-minh-Tanh, Ng-v-Tân, Lê-tân-Chau.

Thuộc quyền quan Thống-sứ Bắc-kỳ bổ dụng :

MM. Ng-bá-Tụng, Hồ-cao-Khang, Vũ-đình-Tuân.

Tòa án binh. — Chiều thứ tư vừa rồi, Tòa án binh lại xử mấy việc sau này :

Ngày 28 Juin trước hai người lính Tây là Thomas và Souchet ở Sơn-tây đến một hiệu xe đạp thuê chín tiền tiêu hai ông cùng đem xe đi bán cả, một cái lấy 10 đồng và m t cái lấy 25 đồng.

Đến ngày 3 Juin hai người lại đến một hiệu ở Hanoi thuê mỗi người một cái xe nữa đạp về Sơn-tây mà biên tên ở hiệu xe đạp thì ký tên người khác. Khi gần về đến Sơn-tây, một người lại đem xe bán nốt cho một người đi đường lấy 2 đồng, và lại ký một cái tên khác nữa, còn cái xe kia thì vứt ở dọc đường. Người chủ hiệu xe đạp, lâu không thấy hai người lính đem trả xe, bỗ lên Sơn-tây tìm thì thấy một cái ở trong một hàng nước, liền làm đơn trình sở Sen-đầm, mà hiệu xe đạp ở Sơn-tây cũng có đơn kiện như thế.

Tòa xét xong, phạt mỗi người một năm tù án treo.

Người lính tập Ng-đức-Sinh ăn cắp của một người lính khác đã chết 2 p.55 và dùng cách giả trá lấy của con người ấy mất 5 đồng. Tòa phạt 6 tháng tù án treo.

Cần mấy người thợ may biết cắt quần áo tây, hoặc nhận việc về nhà làm, hoặc đến làm tại sở, hoặc làm giờ cũng được, song phải có giấy chứng nhận tốt mới được.

Hỏi tại G. M. B. Hanoi.

Việt-Nam Thanh-niên-hội. — Chủ nhật 18 Novembre này đúng 7 giờ rưỡi tối, ở hội V. N. T. N. sẽ hội-họp đàm-đạo nói về « Tinh thần-thực », Ông Lương-Huy là chân hội-đồng soạn tạp-chí của hội sẽ ra khai-giảng đầu bài.

Xin mời tất cả các quí-vị hội-viên lại dự cuộc đàm-đạo hôm ấy.

H. V. N. T. N. lai cảo

Rạp chớp bóng

CINÉMA PALACE
HANOI

Từ ngày thứ tư 14 đến ngày thứ ba 20 Novembre 1923

Les quatre cavaliers de l'Apocalypse

là truyện ở trong Sấm truyền trích ra theo như sách của ông Vicente Blasco Ibanès.

Lớp dạy tiếng Nam. — Kể từ ngày 23 này trở đi, cứ ngày thứ ba và thứ sáu, từ 17 đến 18 giờ tại phủ Thống-sứ có lớp dạy tiếng An-nam cho người Âu-tây học

Ngày kỷ-niệm của Sản-nhiên-đài. — Đến chủ-nhật 18 Novembre 1923, hội Sản-nhiên-đài sẽ làm tiệc kỷ-niệm thường-niên và tối hôm ấy sẽ hai mấy tích riêng để các hội-viên đến dự xem.

Ngạch Thừa-phái. — M. Vũ-Nhân tùng cựu-phẩm thư-lại hết hạn ngồi nay hồ thừa-phái hạng tư tại chân Mộc tỉnh Sơn-la.

Những cái nạn hằng ngày. — Tối hôm 14, hồi 9 giờ 40, ở chỗ ngã ba đường Thành và phố hàng Điếu có một cái ô-tô số T. 697 của quan chánh sở Kinh-lệ Lochard do tên *chauffeur* phụ lái Ng-v-Kỳ 26 tuổi cầm máy dụng phải một cái xe cao-su hàng, trong có một người lính tây ở Haiphong qua Hanoi. Cái xe cao-su bị quần cả hai bánh và gẫy cả tai hoa, may không việc gì đến người. Sở Cảnh-sát đã làm giấy biên-bản tên Ng-v-Kỳ không có bằng vận máy và dùng xe ô-tô không xin phép chủ.

Lại ngày hôm qua, hồi 11 giờ 50, ở ngã tư đường Bichot và phố hàng Gà của Đông có một cái xe ngựa tải hàng của M. Anziani do tên Đỗ-đình-Tiến 18 tuổi cầm cương, dụng phải một cái xe sắt. Xe may chỉ hư hỏng xoàng thôi. Không việc gì đến người.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà bán (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

Nỗi lòng ai tỏ. — Cuộc diễn-kịch của hội Công-thương đồng-nghiệp ở tại nhà hát tây tối thứ bảy 24 và ngày chủ nhật 25 Novembre 1923 để lấy tiền giúp đồng-bào ta phải nạn thủy-tai và giúp hội « Ái-hữu » người Bắc kỳ ngụ tại xứ Quang-tchéouwan để làm nghĩa-trang riêng cho người đồng-bào ngụ tại xứ ấy bất hạnh mệnh một, ấy vì hai việc đại-nghĩa ấy mà hội Công-thương đồng-nghiệp tổ-chức cuộc diễn-kịch này, lại được bà Thống-sứ Bắc-kỳ Monguillot đã nhận chủ trương cho để thành quả phúc. Kèn tây thì nhà binh sẽ giúp, còn nhạc An-nam thì hội Nhã-hoa là một hội cải-lương âm-nhạc sẽ đem tới các thứ đàn mới đóng kiểu mới, các bài đàn mới chưa mấy người được nghe để giúp hai buổi diễn kịch này. Đã hơn một tháng nay ông Trần-Phênh là nhà danh-họa đã vẽ riêng một cảnh gia-đình cho hợp cảnh diễn-kịch này chưa xi từng thấy bao giờ ở các nhà hát Hà-nội. Vở kịch « *Nỗi lòng ai tỏ* » câu văn dã chải-chuốt lại được các vai tài-tử luyện tập đã hai tháng nay, vai nào cũng có cái tài đặc-biệt để tỏ hết cái tinh thần về vai mình đóng, thực là một cuộc vui hiếm có, chắc rằng đồng-bào ta đi xem để vì nghĩa mà lại được một buổi mua vui đích đáng nữa.

H. i Công-thương đồng-nghiệp lai cảo

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI CẦN NGƯỜI LÀM máy tu tai-xế cầm xe ô-tô. — Xem trang thứ tư. 2012

NHẤT CỬ LƯỠNG TIỆN

Bỏ ra có 1 $ 00 ở xã 0 $ 20 cước nữa, mà vừa mua được một vật rất ích-lợi, vừa giúp được hai việc đại công-ích, là mua sách CHÍNH-PHẠP-YẾU-LƯỢC, vì bản được tài soạn-giả sẽ để ra một phần lớn cùng vào Âu-trị-viện, một phần nhỏ giúp các làng bị tàn phá bởi Pháp trong khi chiến-tranh. Sách ấy gồm hết cả các điều chính-trị pháp-luật mà dân ta cần phải biết.

Phủ Thống-sứ đã nhận là sách có ích, vừa rồi có thông-tư đi các tỉnh để giới-thiệu với quan dân.

Sách bán tại nhà soạn giả là :

M. NGUYỄN-VĂN-ICH
61, Boulevard Harmand, Nam-định

và các hiệu sách sau này :
Hanoi. — Đông-kinh ấn-quán, 80, hàng Gai.
Thái-bình. — Nam Ha. ấn, phố Bẹ-nhỏ.
Bắc ninh. — Vinh-Sinh, 164, phố Tiền-An.
Hải dương. — Xuân-Khê, 15, phố Đông-môn.
Hưng-yên. — Tại nhà bút Hợp-lễ.
Nam-định. — Mọi Kỳ, đường Carreau và Khánh-Tâm, 29, Francis Garnier.

Ai mua buôn sẽ có hoa-hồng. 3714

Cuộc đánh số giúp trẻ con Tây lai vô thừa nhận. — Cuộc đánh số này đáng lẽ đến ngày 1er Novembre 1923 rút số, nhưng nay lại hoãn đến ngày 16 Décembre 1923. Có bán vé lại bản-quán, mỗi vé giá : 0 $ 50.

Gửi đi các tỉnh, phụ thêm tiền cước gửi thư phải-lại (Recommandé) tính như sau này :

Từ 1 vé đến 10 vé. . . . . 0 $ 11
Từ 1 vé đến 20 vé. 0 15

Cái nạn ô-tô. — Ngày thứ sáu trước có một cái ô-tô của quan binh ở Lạng-sơn xuống Phủ-lạng-thương, do một người lính Tây cầm máy và trong có một ông quan hai, một viên đội và một người chauffeur Annam ngồi, mới chạy được chừng 3) kilomètres thì một bên bánh đàng sau gẫy, xe đổ nhào xuống. Chỉ có hai người lính ngồi đàng máy là bị trọng thương, còn quan hai và những người ngồi trong thì bị thương xoàng thôi.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Thành - phố mở rộng thêm. Theo như bản-đồ phác họa ngoài tòa Đốc-lý định lấy thêm một phần ba địa phận ngoại-châu làm thành-phố, thì các làng ở quanh thành-phố ngày nay như Lạc-viên, An-dương, Dư-hàng, Hàng-kinh, Đông-khê, Hà-lũng, An-bình, v. v. sau này sẽ trở nên phố-xá cả. Vậy thì nơi trung-tâm-điểm của thành - phố Hải - phòng sau này chắc cũng di cư chỗ khác, mà những chỗ ngày nay gọi là phần-hoa đô-hội sẽ lại là nơi cuối lĩnh cùng đường vậy.

Lại mất con. — Cái hại mất trẻ con xem ra vài tháng nay lại thấy lưu hành trong thành-phố, chắc hẳn những quân buôn người không coi luật pháp là gì nên mới dám thị thố cái thủ-đoạn đó.

Người đàn bà bán trâu không ở chợ sắt, quán làng Đông-khê, tên là Ng-thị-Nhu, 31 tuổi, vừa có đơn trình mất đứa con gái lên 7 tuổi, tên Ng-thị-Thìn, từ ngày 11 Novembre trước. Thị-Nhu khai rằng không phải con bé lạc, vì nó không đi đâu cả, thế có thẳn tình không? Các nhà có trách-nhiệm trị-an cho thành-phố thử để tâm đó xét xem sao.

NAM-ĐỊNH

Quan Toàn - quyền thăm các trường học. — Từ đầu phố Verdun vào đến cổng trường hai bên vệ đường học-trò các lớp đứng dự bị và hai lớp đồng-ấu đứng xếp hàng mặc toàn một mầu áo thâm. Khi xe hơi quan Toàn-quyền tới thì các câu ngũ mũ chào rất đều.

Đến cái thề môn kết bằng hoa rẻ vào trường thì quan Đốc học Michel giới thiệu MM. Phạm-huy-Du, Hà-duy-Thăng, Hà-quang-Bính, Hà-tư-Vị, Ng-Đăng, Ng-v-Bằng, Lã-quý-Trạch, Trần-đức-Trinh, Nguyễn-văn-Tuân, Trần-Đệ, là hội-đồng trị-sự hội *Học-giới bảo-trợ*, thì quan Toàn-quyền có bắt tay tất cả. Ngài có ngợi khen cái mục-đích hội và ân cần khuyên hội nên tận tâm về việc khuếch trương việc học.

Quan Đốc Michel là chủ hội Học giới có dâng quan Toàn-quyền một quyển diêu lệ hội.

Sau quan Toàn-quyền, quan Thống sứ cùng quan Đốc và các quan đi thăm các lớp. Ngài thấy học-trò tuấn tú, đối đáp lưu loát, non hai nghìn học-trò học-hành chăm chỉ mà nghiêm trang ngài lại rất ngợi khen.

Từ-sơn lai cảo.

PHỦ-LÝ

Cọp về đồng bằng. Dân xã Bút-sơn, huyện Kim-bảng, nói kỳ này có mấy con cọp về làng bắt để bắt lợn, vẫn thường quanh quẩn ở vùng đó. Những nhà sâu bắn, ai chịu đến đó mà trừ cái nạn cọp cho dân, thì hay lắm.

VIỆC KINH-ĐÔ

Hội Tương-tế sắp lập ở Trung-kỳ. — Xưa nay những người làm việc đến tuổi về hưu, hoặc vì bệnh phải bãi dịch, phần nhiều đều phải túng thiếu, nhất là những kẻ có con thơ vợ yếu, gian hoặc cũng có kẻ có tư-bản ít nhiều, nhưng tưởng cũng ít lắm, Mất tôi đã từng thấy những ông về hưu tinh cảnh rất thảm thương. Lại thấy những kẻ bất hạnh nhẫm mắt lại trong khi đầu xanh tuổi trẻ, vợ con chẳng biết nương tựa vào ai, tiền của không có, lấy gì mà làm vốn để tơ sinh nhai. Đâu nhà nước thỉnh thoảng cho một vài món tiền trợ cấp, cũng chẳng qua là lửa xe nước gáo, không thấm thía vào đâu. Than ôi ! chẳng phải là vì ta quá xa phí, cũng không phải là vì ta không có cái tài năng để sinh lợi, chỉ vì lúc đi làm lương bổng vừa đủ tiêu pha, phần thì vợ con đông đảo, và ấn mặc cho xứng hợp thời thế, phần thì công này việc khác, phải xứng với thế giá mình, dẫn tần tiện cho mấy, cũng không sao có tiền thu trữ để phòng việc bất kỳ, Trong lúc đêm khuya vắng vẻ, nghĩ đến sự tương lai của một người làm việc như thế ai là không chạnh lòng phiền não. Nay có một tin rất là may mắn cho chúng ta, các viên hội-đồng trị-sự hội Trung-kỳ sử tòa Nam quan viên hữu-ái, sắp bàn bạc với các hội Hữu-ái các tòa các sở khác ở Trung-kỳ, xin phép nhà nước lập ra một hội để lấy tinh liên lạc mà ở với nhau, lấy tiền bạc mà giúp đỡ lẫn nhau, Hội ấy sẽ đặt tên là : « Trung-kỳ Bảo-hộ liệt qui tòa Nam quan viên Tương-tế hội » (Société de secours mutuels des fonctionnaires et agents indigènes des diverses services du Protectorat de l'Annam) Mục đích của hội nói sơ lược như thế này :

1·) Những người đã có chân trong một hội hữu-ái nào, thì đặng vô hội Tương-tế này ;

2·) Ai xin vô hội sẽ nộp hai đồng bạc, tiền sơ nhập (droit d'entrée) để làm tiền phí tổn nhỏ nhoi, và tiền tích trữ trong hội ;

3·) Khi nào có một người trong hội hoặc vì bệnh mà bãi dịch, hoặc đương làm việc mà quá cố, thì mỗi người hội viên phải góp năm hào để giúp đỡ người ấy, hay là vợ con người ấy ;

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. Up.05
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-khương) học vào hộp kín kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 $ 20

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) trang Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ neo,
15 chân kính
Một vỏ kim có chữ ký-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11$50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2201

DƯƠNG BÁ-TRẠC
ET
TĂNG-KHÁNH-LONG
dit **ĐỒNG-NAM-MỸ**

Dệt lãnh lụa, vải mành, khăn mặt, đóng giày tây, giày ta, va-ly, làm mũ (nón), khâu sếp, ghê máy, và buôn đủ các thứ hàng Bắc-kỳ, bán cắt và bán lẻ.

Tổng cục : Hà-nội phố hàng Bông, số 152.
Phân cục : Sài-gòn đường Catinat, 10, đường Bonnard, 90.
Công-xưởng tại Thái-hà-ấp.

Hàng tốt giá hạ, qui-khách chiếu cố xin cứ gửi thư về ĐỒNG-NAM-MỸ số 152, Rue du Coton, Hanoi.
2696

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ ra làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, **Hanoi.**

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP
CỦA
NGUYỄN-NGỌC-QUẢN
soạn
Giá 0$30 một quyển

Tiền cước gửi recommandé 0$11
Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

Savon Cadum
Savon tinh anh, mịn
SAVON CADUM
thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh da người.
Vả lại savon này tiện lắm, gì người ta dùng nó tới cùng, không bỏ chúc nào, mà lại lâu giải bằng hai cục savon thường.
Giá mỗi cục Savon Cadum là Hai quan tiền Langsa.
2 f. 00

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Đến chủ nhật 18 Novembre này tức là ngày 11 tháng mười ta là ngày tiệc kỷ-niệm của bản-hội, vậy có lời kính cáo để các quý-khách biết rằng hôm ấy sẽ nghỉ hát

ÔNG LỚN TUẦN CHANH

Tối thứ ba và thứ tư này

Đại diễn tích **ĐỨC ÔNG LỚN TUẦN CHANH**

Tối thứ sáu 16 Novembre 1923
Diễn hai tích :
Tích thứ nhất :
TÈ PHỤ HÀM OAN
(Hát chèo)
Tích thứ hai :
HẠC-CẢNH-VÂN TẦU QUỐC
HỒ-HẦU-YÊU SẺ
NỘM CÔNG CHÚA
(Trẻ con diễn)

Tối thứ bảy 17 Novembre 1923
TIÊN TRỞ HẬU THÀNH
Hai cô ả tranh chồng.
Mấy ông già nhận rể.
Đám cưới thực ta thay.
Trần cười khôn xiết kể.

Lời rao

Nhân ngày lễ các Thánh hội trị-sự của Hội « Nam-kỳ Tương-tế » có đi viếng, thắp nến, dựng hoa cho các ngôi mộ trong nghĩa-địa thì trông thấy có nhiều ngôi mộ không có ai đến thăm viếng mà không có mộ-chí thì không biết là mộ của ai để ngày sau con cháu muốn đến thăm viếng cho biết mà tìm cho dễ. Nay hội định xuất tiền ra để làm mộ chí cho tất cả các ngôi mộ, rồi sau hội có đủ tiền sẽ làm phúc mà xây với gạch các mộ vô chủ ấy.

Nay hội có lời bá cáo cho những người có bà con quen biết với ai có mộ chôn trong nghĩa-địa mà không có mộ-chí thì hạn trong ba tháng phải đến báo cho người ở trông nom tại nghĩa-địa được biết mộ của ai, chôn chỗ nào, tên là gì, để cho hội biết mà làm.

Mà nếu quá hạn ba tháng không có ai chỉ bảo cho hội biết thì sau hội sẽ xin phép quan trên mà bốc những ngôi mộ ấy rồi sang tiêu để chôn chung lại một chỗ riêng cho thừa đất ra, phòng sau còn có chỗ mà chôn người khác, kẻo bây giờ đất nghĩa-địa đã sắp chật hết chỗ rồi mà hội chưa có tiền thừa mà mua miếng đất khác.

Nay kính cáo
Hội Nam-kỳ Tương-tế

Đồng-hồ đeo tay hạ giá
Mỗi cái **1$00**

Thưa các quý khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá hạ sao 8 quan nên chúng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nên chiếu giá không bớt thời xin biếu cái kính giọng vàng để kịp xin xem như sau này :

Đồng hồ đeo tay nhân tốt thấy giờ		giá trước	8$40	nay	4$40
—	lá	cổ kim lý	—	6 00	— 3 00
—	lá	kim thép và kim vàng	—	4 60	— 2 30
—	lá	vuông thực xinh	—	8 20	— 4 20

Nhỡ các quý-khách chiếu cố cho 2 cái mà không bớt giá, chiếu giá trước thời xin tính tặng 1 chi kính giọng vàng đôi mồi và 1 cái hộp kính aluminium vì có tiền nước nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, HANOI
2049

4) Phòng trị-sự sẽ đặt ở Huế, các ông chánh chủ hội hữu-ái sẽ sung chức dịch phòng trị sự : vân vân....

Coi thế thì mục đích của hội Tương-tế ích lợi cho người trong hội biết chừng nào, một người chỉ tốn 0p.50 mà làm nên một số bạc ngàn cho kẻ về hưu hay là kẻ bị tại sảnh kia ; thật là một cây làm chẳng nên non, nhiều cây dựm lại nên hòn núi cao. Trong một năm trời, tốn chừng mười lăm lần 0p.50 mà làm dặng nhiều điều nghĩa vụ rất lớn lao thật là quí hóa, và ta hãy biết rằng : Kẻ trước người sau, ai không một lần, nên tôi dám chắc rằng khi hội thành lập rồi, ai cũng vội vàng mừng rỡ xin vào chân hội, một là vì lợi riêng mình, hai là vì tình tương thân, tương ái lẫn nhau, càng nhiều người lại càng thêm tốt, góp gió thành bão là vậy đó. Vậy ta nên ước ao rằng nhà nước cho phép lập hội này là một điều có cái hi-vọng thực tế cho tương lai của chúng ta.

May ra hội Tương-tế này đặng kết quả hay thì chúng ta ăn trái nên nhớ kẻ trồng cây, hết lòng cảm tạ quan Hội-trưởng Trần-Đức, Hồng lô Tự-khanh, thượng-hạng phán-sự tòa Khâm-sứ Huế, và ông Đoàn-Tá, phán-sự tòa Khâm-sứ, không nài khó nhọc, ra công xây nền đáp móng cho hội. Ông Đoàn-Tá tánh rất nhiệt thành, về việc ích lợi chung cho cả đoàn thể và chăm nom làm những điều nghĩa-vụ. Cách mấy năm nay, ông đã ra công giúp sức gây dựng nên hội Trung-kỳ Sử-tòa Nam quan viên, Hữu-ái, là một hội lập ra trước hết cả các hội Hữu-ái ở Trung-kỳ, lần này cũng là ông thủ xướng và lo lắng đêm ngày giúp đỡ với quan Hội-trưởng để mau thành việc lập hội Tương-tế này.

Vạn sự khởi đầu nan, công ơn hai ông ấy rất lớn thay ;

Tương-Thủy lại cảo

Cái lụt lần thứ nhất. — Suốt bốn đêm ngày từ đêm hôm 28 tháng chín cho đến ngày mồng hai tháng mười, mưa như cầm-chân, tuy mưa luôn mà nước vẫn ít, cho đến ngày mồng một mới thấy nước ngập các nơi thấp như là lối chợ Đình và xóm Trung bộ ở Đông-ba và trong thành.

Qua ngày mồng hai thì nước đã hạ bớt nhiều lắm, đến ngày mồng bốn thì trời đã tạnh, chỉ còn mưa một hai chập hồi mà thôi. Ấy là cái lụt lần thứ nhất năm nay cũng chưa là to bao nhiêu, tuy mưa rõ to mà chỉ mưa ở miền hạ-bạn, chớ không có mưa ở miền thượng-du, nên không có nước nguồn đổ xuống nhỏ cho nên lụt không được to. Tuy thế mà các nơi bị nước ứ và thấp thỏi thì hai cả dân cư và mùa màng lúa mạ bị nước ngâm thối hết nhiều lắm.

Tục ngữ ở xứ này có câu « Ông tha mà bà chẳng tha, làm cho cái lụt hăm ba tháng mười ». Vì ngày 23 tháng mười thường có lụt, nên mới có câu ấy.

Vậy đến ngày 23 sắp đến đây cũng còn lo một cái lụt nữa, nhưng chưa biết lụt nhỏ hay to ?

Cá gáy hóa rồng ! — Ta thường có câu ngạn ngữ nói rằng : « Cá gáy hóa rồng » nói thì nói thế, nhưng chưa rõ con cá gáy hóa rồng ra thế nào cả. Có lẽ cũng đã bởi các người hiếu-sự đem cái điển « Võ-môn » mà truyền bá ra đó chăng?

Vừa rồi ở làng Thanh-thủy-hạ, có tên cải-chài đánh cá trong khi trời lụt bắt được một con cá gáy rất to, nghe đâu bề dài được tám gang tay, mà hai cái râu ở trước mồm nó ra đã dài, và vì vậy đã trở sắc đen sắc lục và đuôi có mặt nguyệt sắc vàng xem đẹp lắm. Bắt được cá to như thế mà không dám giết, liền thả ra mà cho là cá gáy hóa rồng, cho nên mấy hôm nay lắm người bịa ra mà đồn huyễn, thật đã vô lý thay.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Ngày lễ Đình-chiến. — Lễ Đình-chiến năm nào cũng nhằm vào mùa mưa lụt, cứ như năm nay đó, mà như mấy hôm trước chủ nhật, cái quang-cảnh lướt mướt lê-mê ấy, thì ai đã dám phỏng đoán là ngày hội thế nào.

Rứa mà, may sao chiều 11, là chính khi có nhiều cuộc đấu xảo thi tài, thì lại được tạnh ráo, cho nên cái quang cảnh cũng vui vẻ như mọi lần.

8 giờ sáng : duyệt binh trước tòa Đốc-lý, 8 giờ rưỡi ; hát lễ tại nhà thờ.

Tự 9 giờ 30 đến 11 giờ, các trò chơi vật như leo cột mỡ, đua nhảy trong bị, đua gánh nước, đánh vật v. v. ở trước khoảng đường từ tòa Đốc-lý đến hãng Morin.

Buổi chiều 15 giờ rưỡi, đua xe đạp. Khởi hành từ chợ Hàn, lên đường Huế ; đường Maréchal Foch ; Maréchal Pétain ; đường Bờ-sông ; lộn về trước tòa Đốc-lý. Cuộc đua có 4 giải là 12p.9p.6p. và 4p.(người Annam đua).

Đến 16 giờ rưỡi ; Đua các xe kết thể (ô-tô và xe ngựa) Hợp tại chợ Hàn, khởi hành lên phố Đồng-khánh Đường-Huế ; phố Max Pourpe ; Đỗ-hữu-Vị ; Quảng-nam ; Bờ-sông ; lộn quanh trước hãng Fiard : có 4 cái khéo nhất được thưởng 4 cái đồ mỹ nghệ.

Đến 21 giờ rưỡi nhảy dầm tại nhà xéc.

(Xem trang thứ tư).

Sổ quyên giúp dân bị lụt

Sổ số 123

Huyện Bạch-hạc

MM. Ng-dương-Hợp, 2 p. ; Khổng-trọng-Điển, 1 p. ; Ng-văn-Chư, 1 p. ; Khổng-văn-Ngân, 0 p.5 ; Trần-hữu-Hưng, 0 p.50 ; Vũ-đình-Đồng, 0 p.30 ; Ng-v-Lang, 0 p.50 ; Trần-đình-Nho, 1 p. ; Ngô-tất-Đạt, 1 p. ; Đào-v-Phảo, 0 p.50 ; Hành, 0 p.50 ; Bùi-v-Truẩn, 0 p.50 ; Đào-v-Pảo, 0 p.5. ; Khổng-v-Bức, 1 p. ; Lê-v-Mão, 1 p. ; Ng-quang-Lưu, 0 p.50 ; Ng-v-Nhân, 0 p.50 ; Ng-v-Miện, 1 p. ; Đỗ-v-Trai, 1 p. ; Ng-v-Sửng, 1 p. ; Dương-v-Sùng, 1 p. ; Lê-v-Khôi, 0 p.50 ; Ng-hữu-Phục, 0 p.30 ; Ng-quang-Đàn, 0 p.30 ; Hồ-v Nghệ, 0 p.30 ; Khổng-duy-Tích, 0 p.30 ; Ng-v-Thanh, 0 p.50 ; Ng-v-Phúc, 0 p.50 ; Dương-v-Trung, 0 p.30 ; Ng-v-Bình, 0 p.2. ; Ng-bá-Đầu, 0 p.30 ; Dương-v-Đoán, 0 p.50 ; Ng-trung-Nhiếp, 0 p.50 ; Dương-v-Bản, 0 p.50 ; Dương-v-Lữ, 0 p.30.

Tổng cộng là : 22 p. 10.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bệnh tự-nhiên ra cây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những bệnh tự, lâm trò-cười cho trò-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kỹ kẻo ân hận !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lệ chỉ dụ rằng :

Chiếu nay đại-diện phòng văn NGHỊ-VIỆN quí-tộc, có chỉ dâng một (bộ rượu bổ đã bằng ngự dụng quả rất hay, đáng nên gia thưởng, trước hạ-thần thỉ gửi cho qui-diện phòng chiêm-bằng để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ 4 và bảo mão.

Số 82

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho ban quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thay Tạo hề có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

Tô-hữu-bạch nói :

— Tôi còn nhớ khi trước tiên-sinh đoán quẻ cho người lạc vợ, tiên-sinh đoán được rõ đến y-phục nhan-sắc của tôi. Thế thì cái người sắp-sửa đính-hôn với tôi ngày nay, hình dung thế nào, tiên sinh có thể đoán ra được không ?

Trai-thần-tiên lại bấm đốt ngón tay, rồi nói :

— Đến ngày bình-dân, nếu gặp một ông cụ già nào hình-dung cổ-quái, mặc cái áo trắng, tức là phải đó. Mối nhân-duyên này thật là mười phần tốt đẹp cả mười, dầu đi khắp hết thiên-hạ cũng chưa chắc đã cầu được đâu hơn, tiên-sinh chớ nên bỏ lỡ vậy.

Tô-hữu-bạch nói :

— Hay là tiên-sinh lại bói một quẻ khác.

Trai-thần-tiên nói :

— Tôi không phải bói lại bao giờ, nếu muốn hỏi việc khác thì bấy giờ tôi sẽ bói.

Tô-hữu-bạch nói :

Vâng ! tôi muốn hỏi một việc khác.

Tô hữu-bạch nói xong, liền cầm lấy ống thẻ mà khấn. *Trai-thần-tiên* lại bói được một quẻ, tức là quẻ *bi*.

Trai-thần-tiên nói :

— *Bi* là tượng văn-minh. Bây giờ ông muốn xem về việc gì ?

Tô-hữu-bạch nói :

— Tôi muốn hỏi xem tiền-trình của tôi có còn khởi-phục được hay không ?

Trai-thần-tiên nói :

— Tiền-trình của ông vẫn có, cần chi lại nói đến việc khởi-phục !

Tô-hữu-bạch nói :

— Tiền-trình của tôi đã hỏng cả rồi !

Trai-thần-tiên nói :

Chưa ! chưa hẳn chi !

Tô-hữu-bạch nói :

Tiên-sinh hãy đoán xem tiền-trình tôi thế nào ?

Trai-thần-tiên nói :

— Khoa-giáp thì bất-tất phải nói nữa. Cứ như cái tượng văn-minh trong quẻ *bi* này thì ông được vào tòa Hàn-lâm.

Tô-hữu-bạch cười mà đáp rằng :

— Tiên-sinh đoán lầm ! tôi là một viên quan mới bổ, mà đã bổ chức rồi, dâu có may ra mà được khởi-phục, cũng không khi nào bổ vào tòa Hàn-lâm vậy.

Trai-thần-tiên lại bấm đốt ngón tay, rồi nói :

— Quả-nhiên đang là một vị trong tòa Hàn-lâm, can chi còn phải khởi-phục. Tôi quyết không lầm, chỉ sợ ông lầm đó mà thôi.

Tô-hữu-bạch nửa tin nửa ngờ mà rằng :

Đa tạ tiên-sinh !

Nói xong, liền lấy 5 thỏi bạc đưa cho *Trai-thần-tiên*, *Trai-thần-tiên* được tiền rồi, đứng dậy đi ngay. *Tô-hữu-bạch* nghe lời *Trai-thần-tiên* nói, cố ý không tin, nhưng lúc đầu vẫn định qua sông *Tiên-đường*, cho nên bấy giờ cũng gọi một chiếc thuyền qua sông *Tiên-đường* đi thẳng về phía *Vũ-huyệt*.

HỒI THỨ XVIII

Khi *Tô-hữu-bạch* qua sông *Tiên-đường*, không muốn cho ai biết mình, mới thay tên đổi họ, lại nhân năm trước có họa bài thơ tân-liễu của *Bạch liễu-thư*, chàng mới tự xưng là họ *Liễu*

Đi trong mấy ngày, đã đến con đường *Vũ-huyệt*, chỗ ấy núi xanh nước biếc, phong-cảnh rất đẹp. *Tô-hữu-bạch* xem-ngắm, rất lấy làm yêu-mến, mới vào trọ một cái chùa cổ tên gọi chùa *Vũ-tích*, không ngờ *Bạch* thị-lang đi dạo chơi *Vũ-huyệt*, cũng vào trọ ở đấy.

Một hôm, sau khi ăn cơm, hai người cùng đi dạo chơi sơn-thủy, bỗng thình lình gặp nhau. *Tô-hữu-bạch* ngẩng đầu trông thấy một ông cụ già, đầu đội khăn vải, mình mặc một cái áo vải trắng, hình-dung thanh-tú cổ-quái, không phải là kẻ tầm-thường.

Tô-hữu-bạch nghĩ đến lời *Trai-thần-tiên* nói, xiết bao kinh-ngạc, liền dừng ngắm người ra mà nhìn. *Bạch* thị-lang trông thấy *Tô-hữu-bạch* là người thanh-niên tuấn-tú, có vẻ tài-hoa, cũng rất lấy làm mừng-rỡ mà dừng lại. Hai người nhìn nhau, rồi cùng chắp tay vái chào.

Bạch thị-lang tủm-tỉm cười mà bảo rằng :

— Đại-huynh một mình dạo bước đến đây, thật có cái hào-hứng đi chơi sơn-thủy.

Tô-hữu-bạch cũng đáp rằng :

— Kẻ hèn-mọn này đâu dám xưng hào, chẳng qua cũng theo gót tiên-sinh mà thôi.

Bạch thị-lang trông thấy bèn đứng có mấy cây tùng lớn, rườm-rà đáng yêu, mới bảo *Tô-hữu-bạch* rằng :

Cùng bạn chơi sơn-thủy, âu là ta ngồi dưới gốc tùng này nói chuyện một chút.

Tô-hữu-bạch nói :

— Tôi muốn được như thế mà chưa dám nói.

Hai người đến dưới gốc tùng, tìm hai viên đá để ngồi.

— Xin hỏi lão tiên-sinh về họ gì ? qui-quán ở đâu ? nhân có việc gì mà tới đây ?

Bạch thị-lang nói :

— Tôi về họ *Hoàng-phủ*, vốn người *Kim-lăng*. Nghe nói *Vũ-huyệt* là một nơi sơn-thủy đẹp lắm, cho nên lần-mò tới đây. Còn đại-huynh về họ gì ? đến đây có việc gì ? Tôi nghe tiếng nói của đại-huynh, hình như cũng người đồng-hương với tôi thì phải !

Tô-hữu-bạch nói :

— Tôi họ *Liễu*, cũng vì mến cảnh sơn-thủy ở đây mà đến. Tôi chính là người *Kim-lăng*, khi ở bản-hương, chưa từng bái-yết tôn-nhan lần nào, ngày nay bỗng được gặp gỡ, thật là một sự quá may vậy.

Bạch thị-lang nói :

— Tôi nay già-cả, thành người vô-dụng, cho nên chỉ mượn cảnh sơn-thủy làm vui. Đại-huynh thanh-niên tuấn-tú, tức là những bậc *ngọc-đường kim-mã* sau này, sao cũng tới đây để tiêu-dao sơn-thủy.

Tô-hữu-bạch nói :

Tôi nghe nói ông *Thái-sử-công* thuở xưa dạo chơi khắp các danh-sơn đại-xuyên trong thiên-hạ, cho nên văn-chương có về kỳ-dật khác thường, chính cũng như lão-tiên-sinh ngày nay vậy. Tôi là kẻ hậu-sinh, tân tiến, dẫu có lòng kính-mến, nhưng hỗ phận vô tài.

Bạch thị-lang nói :

Bậc đại-tài tất có đại-chí, kẻ lão-phu già-hủ này không thể biết được. Nhưng nhà có cao-đường thì sự viễn-du cũng lấy làm rắn, cái lý-thuyết ấy đại-huynh há lại không biết hay sao !

Tô-hữu-bạch nói :

— Tôi chẳng may cha mẹ mất sớm, chiếc thân vò-vỏ, chưa có vợ con gì, cho nên mới được tự-do nay đây mai đó. Bây giờ nghe lời tiên-sinh tuấn-dụ, khiến cho lòng tôi thêm nỗi hồi-hồi.

Bạch thị-lang nói :

A ! nguyên-do như thế !

Tô-hữu-bạch nói :

— Dám hỏi tiên-sinh ở trong thành *Kim-lăng*, nhà tại chỗ nào ? để hôm nào tôi về quê, xin đến bái-yết.

(Còn nữa)

THỪA-THIÊN

Cọp quào. Xóm Là-ngà thuộc làng An-nông, có một người kia ban đêm thức dậy đi ngoài. Trong xóm ấy thường có cọp về, cho nên người ấy đã có ý sợ, không ngờ ngoài cửa đã có con cọp rình. Đang khi người ấy đi tiểu, thì con cọp thò tay vào nắm lấy chân người ấy mà lôi ra, nhưng cũng may người ấy nắm được cái cột ở trong cửa mà kêu lên, trong nhà có con chó rất dữ, liền nhảy ra xông vào cắn con cọp, cọp liền buông người chủ ra, rồi bắt con chó mà đi. Người ấy tuy thoát khỏi cọp bắt, nhưng bị quào nhiều chỗ cũng nặng, phải chở lên nhà thương điều trị

Tội nghiệp thay và cũng đáng thương thay con chó kia là loài nghĩa sức đã hy sinh tính mệnh mà cứu cho chủ khỏi chết.

Những người hay ngược đãi súc vật, nghe đến chuyện này tưởng cũng có cảm động mà sửa đổi được ít nhiều.

SÔNG-CẦU

Mông ân. — Nhân lễ Vạn-thọ mới rồi Hoàng-thượng có chỉ chuẩn ban cho :

Mme Daugeard, phu-nhân quan Công-sứ Sông-cầu một cái kim-bội nhất hạng ;

M. Daugeard, Công-sứ Sông-cầu một cái kim-khánh nhất hạng ;

M. Hà-thục-Huyên, Án-sát Phú-yên một cái ngũ hạng Long-bội-tinh ;

M. Mai-nữu-Lân, Thị-giảng học-sĩ một cái kim-khánh tam hạng.

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Nạn xe đạp. Hôm thứ hai mới rồi hồi 6 giờ chiều một người học-trò con chú A Kong buôn hàn. Vì mới tập xe đạp, cứ đạp trong phố thật nhanh dụng phải một ông cụ thợ may ở hiệu Mẫu khánh tên là Mưu đi bên này sang bên kia phố.

Ông Mưu già quá nên bị đau, ngã xuống đất bất tỉnh nhân sự, nhiều người gọi hồi lâu mới tỉnh, đầu đập phải hòn đá nên có máu chảy nhiều, cậu học-trò sợ quá đến xin van mãi và chịu chữa đến mới êm chuyện.

Cháy. — Trưa hôm nọ hồi 11 giờ rưỡi rầy nhà lá ở gần phố chợ cháy to lắm, chẳng may gặp phải gió mạnh, trong 45 phút đồng hồ cháy mất ba rầy hơn 60 nóc. Người thì chạy được hết, chỉ chết mất hai con lợn, 2 con chó 1 con mèo và 3 con gà. Khốn nạn thay những khổ-chủ lũ năm lũ bảy kéo ra chợ làm túp lều mà ở.

Lính tây, lính khố xanh, lính cầm và mấy người Nam đến chữa hết sức chỉ chạy được đồ thôi, nhà thì không sao chữa được. Chưa biết vì đâu, quan còn đang tra xét.

Người bản thổ có cái tính rất xấu, là thấy sự khốn nạn gì thì kéo lũ lượt đi xem, chứ không hề cứu giúp người bị nạn bao giờ.

Thuyên chuyển. — M. Ng-văn-Tạ thư-ký sở Vô tuyến điện ở Hanoi đổi sang Fort-Bayard đã đáp tàu Hanoï tới bến hôm 6 hồi 8 giờ tối, thay cho M. Ng-văn-Hương đổi về Hanoi, đáp chuyến tàu hôm 12.

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chủ nhà máy giêm, Hanoï giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchương-Quay-Lam, 26, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thỏa chả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VỌ-SUNE
Chủ-hiệu Đông-xương-Long
Đại cơ-khí xưởng Hanoï
N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và rất quí để trị các chứng bệnh như : **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ**, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

泰NAM-THÁI南

6, Quai Clémence au — HANOI
ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

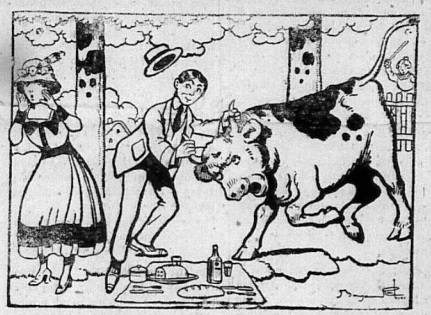
Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
Kính-cáo
3025

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

KHỎE HƠN CON BÒ MỘNG

CÔ TA. — Ô kìa ! chết ! chết !

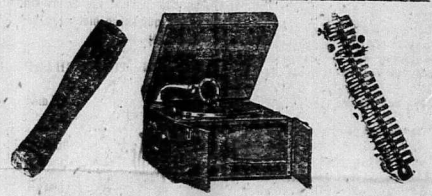
CẬU TA. — Không sợ ; tôi uống thuốc Quinium Labarraque ; uống thuốc ấy người ta khỏe bằng thần Hercule.

Sau mỗi bữa cơm uống một cốc con rượu Quinium Labarraque, thì chẳng bao lâu mà người ốm nhọc đến đâu cũng hồi sức lại được. Những bệnh mệt nhọc, những bệnh xốn mấu lên ngày, dai dẳng đến đâu cũng chữa được một cách chắc chắn và êm đềm. Dùng thuốc ấy thì những bệnh tốt dai đến đâu cũng chẳng hao lâu mà khỏi.

Vì vậy, những người yếu đuối, hoặc vì đau ốm, hoặc vì làm lụng khó nhọc, hoặc có việc gì thất quá mà thân thể phải lay chuyển ; những người thanh niên lớn lên chẳng quá mà sinh ra kém sức khỏe, con gái không lớn lên được, đàn-bà sau khi sinh sản, ông già bà cả thân thể yếu đuối, những người mắc xin hoặc lao-lực quá nếu, đều nên uống rượu Quinium Labarraque. Nhất là những người mới ốm khỏi lại càng nên uống lắm.

Các hàng bào chế đều cũng có bán rượu thuốc Quinium Labarraque.

Chính-điểm : Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

CHANSON & Cie

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có **cho thuê** cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mũi « ÉMAILLINE » để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40.

Nay kính cáo.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酒補
pha với rượu vin GRENACHE

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*
Ông L. BLANC *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc vẫn để uống rượu Madère
每晨食前吞啞無酒吞啞無戰鬪欺咳利

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi
2099

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Ngày thứ bảy mồng một tháng chạp tây và những ngày sau

CÓ BÁN

Nhiều đồ chơi và quà tết rất có ích

Adr. Tel. : MAGAREUNIS — TÉLÉPHONE N° 136

SÀ-PHÒNG BÀ THƠM XOA TÓC. NƯỚC HOA THƠM SÁP MỠ

Pachod Frères & Cie Lyon

2059

HÀNG MỚI VỀ

Enveloppes và chambres à air xe tay
Vải xanh lợp mui thật tốt khổ rộng 1m20 giá 2$20 một thước
Chục xe, vòng bánh, nan hoa, vân vân.

Các hiệu xe nên mua ngay được giá hạ

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS
7, Boulevard Bobillot, Hanoi
2060

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Người bị bệnh gấp và bệnh sốt rét thường hay thấy trong mình một nhọc mà lại rất là lâu khỏi. Khi bị bệnh thì nhiều mồ-hôi, yếu đuối đi, đánh trống ngực, ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khó thở, một nhọc lọ thuốc.

Chân huyết kém tẩn đi, thế thì nên hễ ngay vào cho chân huyết những chất đã kể đi trong khi ốm là : chất sắt, như thế mà dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) thì không còn gì để khỏi lơn nữa.

Uống thuốc ấy kể đến độ giầy thì ăn ngay, không sợ nguy hiểm gì cả. Chỉ trong vài hôm lại thấy khỏe mạnh như thường ; những người nào bị bệnh gấp mới khỏi yếu đuối, đau lưng, đau mình, đau đa giầy, hay đánh trống ngực mà dùng thuốc này thì thấy khoan khoái lạ lùng. Chỉ uống độ vài lọ thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) này thì lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.
2056

LAXO SODYL

Một thứ bạt gấp chất muối của loài quả thì xúi bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cũng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền : 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại :

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi : 30$00
Hạng nhì ta hay đi : 20$00
Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI RẶN. — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.
Có xe riêng để cho khách riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giây chép trước 2 ngày.
Nên đi ngay kẻo mưa đến không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

Auto-Postale

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Thứ tư đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Viêntiane.

Ở Thakhek về. — Sáng chủ nhật : chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hoả 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)